

התיאטרון העירוני
באר-שבע

המחזמר

עלי כינור

עפ"י סיפורו של שלום עליכם

209

דבר הבמאי

הייתי ילד בן שמונה כשצפיתי בהפקה המקורית של 'עלי כינור בתיאטרון באר שבע, בבימויו של חנן שניר. התאהבתי בדמותו של זמלה הקטן (אותו שיחק בהפקה היא דורון תבורי), והרגשתי כאילו הסיפור על הילד הקטן שנפשו יוצאת לנגן בכינור, נכתב עלי. רק שבמקום כינור יצאה נפשי לתיאטרון.

חזרתי וצפיתי בהצגה שוב ושוב, שבוי בקסם המופלא שהילכו עלי המחזה, ההצגה וכמוכן המוסיקה הנפלאה. לימים הפכתי להיות במאי, ביימתי הצגות רבות לילדים, הפגשתי את צופי הצעירים עם עולמות קסומים, רחוקים כקרובים, ותמיד תמיד נשאתי אתי בלב את זיכרון ההפקה המקסימה הזאת ואת הרצון לשוב ולהיפגש עם סיפורו של זמלה כבמאי.

כשעלה הרעיון להעלות את 'עלי כינור' בתיאטרון העירוני באר שבע השנה, היה ברור לי שצריך לחזור ולבדוק האם המחזה, והמוסיקה המקורית עדיין רלוונטיים היום. 30 שנה אחרי...

המסקנות אליהן הגעתי מהעיון המחודש במחזה, לא הפתיעו אותי, אבל שימחו אותי מאוד.

המחזה היפיפה שכתבו עדה בן נחום וחנן שניר, רענן, מלא הומור ומרגש מתמיד. גרסתם לסיפור הקלאסי מצליחה להיות צעירה וקצבית ובו בזמן לשמור על שפתו העשירה ועל רוחו של שלום עליכם, שידע להביא את עולמו של הילד האומן בעיירה היהודית בעין אחת בוכה ועין אחת צוחקת. בביקורת מהולה באהבה, המוסיקה של ציפי פליישר-מרגשת, מורכבת וסוחפת. הכמה ומלאת הומור. אתגר אמיתי לשחקנים המבצעים ותענוג צרף למאזין.

כל שנותי בשלב זה הוא לבחור צוות יוצרים מהשורה הראשונה, לגבש להקת שחקנים צעירה ומוכשרת, כולם מיטיבים לשחק לשיר ולרקוד, ולהתחיל בחזרות... ההפקה החדשה מנסה לשמור על רוח המקור בכך שהיא מקפידה לשלב מוטיבים מהעיירה היהודית תוך שימוש במרכיבים מודרניים.

כך שימש אמן הגראפיטי הגיו יורקי קית' הרינג מקור השראה בעיצוב התפאורה והתלבושות, תוך רצון להביא גרסה מודרנית, צעירה, צבעונית וחצופה לאותם סמלים מוכרים מהעיירה היהודית. העיבודים המוסיקליים, הושפעו אף הם, בנוסף למקורות ההשראה היהודיים והקלאסיים, ממוסיקה מודרנית בת זמננו: רוק, פופ, קאנטרי, ראפ, ג'אז וכמוכן- המחזמר הקלאסי, שהרי בסופו של דבר המוסיקה על שלל סגנונותיה - היא הגיבורה האמיתית של המחזה...

כולי תקווה שההפקה שלנו תיגע ללבם של הצופים הצעירים והצעירים ברוחם, כפי שנגעה ההפקה המקורית בנפשי, ושכל אותם החולמים שנפשם יוצאת לכינור או להצורה, לבמת התיאטרון או לרחבת הריקודים, לא יוותרו על החלום שלהם... לעולם.

רפי ניב
במאי ההצגה

עלי כינור

פנטזיה מוסיקלית
עפ"י סיפורו
של שלום עליכם

מאת: עדה בן נחום וחנוך שניר
מוסיקה: ציפי פליישר
פזמונים: עדה בן נחום
בימוי: רפי ניב

ניהול מוסיקלי ועיבודים: נדב רובינשטיין
כוראוגרפיה ועיצוב תנועה: איריס לנה
תפאורה ואביזרים: טליה אוטולנגי
תלבושות: מוני מדיניק
תאורה: אורי מורג
הדרכה קולית: אורן אלדור

משתתפים:

זמלה ילד - שנפשו יוצאת למוסיקה - טל וייס
שי-מיכל אביו- מוזג - מתן קליגר
פסי-בילה אמו - הילה מערבי
נפתלי כליזמר כנר, ראש משפחת הכליזמרים - ארז וייס
חנה אימנו אשתו, אשת מדנים - נילי צרויה
חמלה בן הכליזמרים, הבכור, פרא אדם - אופיר צמח
ברלה אחיו, מנגן עלי תוף - עורד יחזקאל
שמרלה אחיהם הקטן, אשר על הקונטרבס - יוסי אלמוג
הרשל בעל טכסא גביר העיירה, איש רם ונשוא פנים - ניר מנקי
אסתרל בתו, בת יחידה לאביה - טל יהלומי
אפריים קלויץ שומר המוסר של העיירה, מרגל ומלשין - צביקי לויץ
שלום שכנא שדכן, כספית מתרוצצת שידו בכל - חן חגי

נגנים:

פסנתר, קלידים, קלרינט נדב רובינשטיין
קונטרבס וגיטרה בס צור בן זאב
תופים ישראל נחום
גיטרה אקוסטית, גיטרה חשמלית שי אלון
סקסופונים, חליל, קלרינט ניצן עין הבר
כינור ניצן חן רזאל
טכנאי קול יזהר שרון ועידו פדלמן

שירו של זמלה

מה כל המהומה מה?
למה צריך שידוך למה?
מה פתאום שעון-זהב מה?
ולמה צריך מבחנים למה?
ממתי ילד נחשב לגדול ממתני?
כאשר הוריו מחליטים בשבילו
או אולי כשהוא מחליט אולי,
להיות גדול בעצמו?

מדוע הגד לי אלוה רחמן
מדוע שלא תשאירני קטן?
מדוע הגד לי אלוה רחמן
מדוע שלא תשאירני קטן?

מה יותר חשוב מה?
יום ללכת לחדר-
או לשמוע מוסיקה נעימה
בחצר של נפתלצי הכליוזמר?

איך זה שכליוזמר איך,
בחתונות הוא חשוב הוא,
ואיך זה שביום רגיל איך-
מוקצה מחמת מיאוס הוא?
איך אפשר ללמוד תורה איך,
אם לדאוג לנשמה לא מרשים?
ואיך אדע מה טוב ומה רע
אם לא אנסה בעצמי?

איזה מין עולם, איזה מין
העולם של כל המבוגרים?

על המחזה

זמלה בן השלוש עשרה מאוהב במוסיקה ונפשו יוצאת לנגן בכינור. המוסיקה היחידה שהוא מכיר היא זו המוקעת מבית הכליזמרים בעיירה. הוא נמשך לביתם ומבקש ללמוד לנגן בכינור. אלא שבעיירה נחשבת המוסיקה לדבר פחות ערך, עניין לשמחות ולחתונות בלבד.

הילד הוא עילוי בלימודיו והוריו מיעדים לו עתיד גדול בתורה ושידוך עם אסתרל בת הגביר העשיר בעיירה.

כך הולך ונוצר קונפליקט בין הילד לסביבתו שמחמיר והולך עד לנקודת השבירה ולשיאו הדרמטי של הסיפור שרק לאחריהם נוכחים הוריו עד כמה חשובה לו המוסיקה.

עולמה של העיירה היהודית נשקף מהסיפור כפי ששלום עליכם ידע לצייר אותה ביצירותיו המופלאות - מלא הומור ותוך קריצה אירונית. מצחיק ובו בזמן גם מרגש. המחזה, בעיבודם המקורי של חנן שניר ועדה בן נחום, הינו קומדיה מוסיקלית עליוזה וססגונית אך גם נוגעת ללב ומרגשת, שגיבורתה הראשית היא המוסיקה ובמרכזה המאבק בין אטימות תועלתית ואהבת האומנות.

דבר המלחינה

ושוב מתנגנת לה המוסיקה הזאת... הגע נרגש הוא לי לחזור להצגת "עלי כינור", בדיוק שלושים שנה לאחר שנוצרה לראשונה - ב-1974, בימיו של תיאטרון באר שבע העיר. עבדנו אז בתוך המדבר הבאר-שבעי, עם חום לוחט תרתי משמע - השמש הבהירה והאוויר הצה של באר שבע. יחדיו עם הרצון העז ליצור מחזמר מקורי בתוך הווייה חדשה של בניית יש מאין.

אני זוכרת כיצד פעלה עלי ההשראה באותם ימים. נתפסתי אליה אפילו בנסיעות המונית המתמשכות שבין חיפה לבאר שבע... תוך אותן נסיעות אינסופיות התחיל להתנגן בי האלמנט האירוני, הלך ונתחזק, ואז כאשר ירדתי מן המונית והתיישבתי ליד הפסנתר הרעוע שבתיאטרון, פרצה לה המוסיקה בשטף... כך נוצר הסגנון המיוחד של "עלי כינור".

שלום עליכם - מחבר 'עלי כינור'

צפייה בהצגה "עלי כינור" היא הזדמנות פז לפגוש את הסופר היהודי רב החן "שלום עליכם". הוא נולד באוקראינה בשנת 1859 בשם שלום רבינוביץ, אך נודע בשמו הספרותי "שלום עליכם" ברכה בשפה עממית, פשוטה וחמה. מה סוד הקסם של שלום עליכם?

לשוננו העממית והקולחת, המתובלת בביטויים ובמטבעות לשון עסיסיים הלקוחים מהווי חייה של העיררה היהודית, ומעל לכל ההומור העממי, אשר הביא משב רוח רענן למלחמת הקיום היומיומית של פשוטי העם קשי היום. הוא רצה לשמח את לב קוראיו בספריו בשפה מבריקה על חייהם שלהם, מבלי לוותר על ביקורת חריפה - גם אם סלחנית, שבאה מתוך לב אוהב. בשל סגולות אלה הפכה יצירתו הענפה לנכס צאן ברזל של הספרות היהודית והעולמית כאחד ויצירותיו תורגמו ליותר מ-70 שפות. "לתפוס את הנלעג שבכל דבר ובכל איש היה זה כמעט טבע שני אצלי...". כך כתב שלום עליכם בויכרוותיו, וכך ביקש לכתוב על מצבת קברו:

"איש יהודי פשוט היה,
יהודית כתב לשמח
לבב המון העם ונשיר-
פה נטמן סופר מברח..."

התיאטרון העירוני באר-שבע

מנכ"ל ומנהל אמנותי: נתן דטנר
מנהלת אדמיניסטרטיבית: יעל אלטר
מנהל שיווק: צחי פנקס

המחלקה החינוכית:

מנהלת: אסתר ניב • יפעת יהב טל': 6206241/3

www.b7t.co.il

טל': 08-6206230/1 • טל' להזמנות: 050-7814200 (רונית אביטל)

